

М. М. Ткачов, к.е.н, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут

МАРКЕТИНГОВА ТА ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ

Високий рівень досліджень і розробок є необхідною, але не достатньою умовою для створення національного багатства країни. Для перетворення науково-технічних досягнень в конкурентний науково-технічний продукт потрібен розвиток всієї інфраструктури даного ринку.

В період масової приватизації, особливо підприємств науково-промислового та авіакосмічного комплексу, ще не були розроблені елементи ринкової інфраструктури. В результаті ці підприємства були приватизовані по залишковому витратному принципу, тобто за ціною, що не враховувала інтелектуальну власність підприємств, яка становила значну частину їх вартості.

Ринок інтелектуальної власності України на даний момент характеризується перевищенням пропозиції над попитом. З одного боку, це пов'язано з тим, що за багато років накопичилась значна кількість пропозицій, що не мають попиту (колишній СРСР разом із США були на другому місці після Японії по кількості щорічно зареєстрованих винаходів; до 1991 року кількість радянських винаходів перевищувала 1,5 млн.). З іншого боку дається взнаки все ще недостатньо висока інноваційна активність суспільства на нинішньому етапі економічного розвитку країни. Таке становище склалось також в силу відсутності вітчизняного досвіду використання об'єктів інтелектуальної власності в господарській діяльності, адекватної їх оцінки, труднощів переходу від одної системи господарювання до іншої, слабкого розвитку самих ринкових відносин, функціонування фондового ринку в країні і відсутності ринкових відносин безпосередньо у сфері науки і технологій.

Сьогодні великі патентомісткі об'єкти в Україні не будуються, а, відповідно обладнання, виконане на патентоохоронному рівні, не використовується через перенесення термінів будівництва цих об'єктів. Оскільки термін дієвості патенту 20 років, затягнутий організаційно-економічний процес переходу до ринкової економіки може перетворити патенти на папірці.

Щоб більш детально проаналізувати ринок інтелектуальної власності в Україні, розглянемо його основні елементи та принцип функціонування.

На нашу думку, основними суб'єктами ринкових відносин при комерціалізації інтелектуальної власності є: органи державного управління і контролю; підприємство, що здійснює використання нових технологій у виробництві; організація-розробник нових технологій у вигляді результатів інтелектуальної діяльності (об'єктів промислової власності, об'єктів комерційної таємниці – «ноу-хау»); інвестори, що здійснюють фінансування створення і використання інтелектуальної власності; виробники-конкуренти, що випускають конкурентну продукцію (послуги) на основі власних розробок або інших аналогічних об'єктів інтелектуальної власності; виробники-«пірати», що здійснюють несанкціоноване використання об'єктів інтелектуальної власності і випускають контрафактну продукцію.

При функціонуванні ринку інтелектуальної власності виділяють наступні необхідні умови: наявність інвестицій для фінансування науково-дослідних і конструкторських робіт (створення інтелектуальних ресурсів), а також фінансування впровадження інновацій на основі створених об'єктів промислової власності; інтелектуальні ресурси і людський капітал як база для створення об'єктів інтелектуальної власності; правова охорона інтелектуальної власності і державне регулювання діяльності суб'єктів ринку; наявність механізму комерційної реалізації об'єктів інтелектуальної власності на ринку.

Список використаних джерел

1. Перерва, П.Г. Науково-інноваційний потенціал України та сучасні проблеми його використання / П.Г.Перерва, О.В.Жегус. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Natural/vcpi/TPtEV/2011_26/statiya/Pererva.pdf
2. Kocziszky, György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veres Somosi, Т.О.Кобієлієва // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард-2017" : тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П. Г. Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан. — Харків : НТУ "ХПІ", 2017. — С. 54-57.
3. Перерва, П.Г. Моделювання стратегічної політики маркетингу конкурентоспроможності на засадах бенчмаркінгу / П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова // Економічні науки : зб. наук. праць. Сер. : Економіка та менеджмент. — Луцьк : ЛНТУ, 2012. — Вип. 9 (34), ч. 2. — С. 10-23.
4. Ткачова, Н.П. Синергетичний ефект бенчмаркінгу конкурентних переваг / П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2011. — № 4(1). — С. 55- 66.
5. Kocziszky, György Anti-corruption compliance in the enterprise's program [Electronic resource] / G.Kocziszky, M.Veres Somosi, P.G.Pererva // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі: зб. тез наук. робіт 2-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 28-30 листопада 2017 р. / Кременч. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського.— Кременчук, 2017. — С. 164-167. — Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1r-6uz8h9jl-bCWwpPrY7esG925mrQudP/view>
6. Sikorska, M. Compliance service at guest services enterprises / M.Sikorska, György Kocziszky, P.G.Pererva // Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Полтава, 19 жовтня 2017 р. — Полтава : ПУЕТ, 2017. — С. 389-391.
7. Kocziszky, György Reputational compliance / György Kocziszky, M.Veres Somosi, Т.О.Кобієлієва // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум-2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О. В. Манойленко, Є. М. Строков. — Харків : НТУ "ХПІ", 2017. — С. 140-143.
8. Nagy, Szabolcs Digital economy and society – a cross country comparison of Hungary and Ukraine / S.Nagy // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. — Харків : НТУ "ХПІ", 2017. — № 46 (1267). — С. 174-179.
9. Перерва, П.Г. Оцінка впливу інноваційної, інвестиційної та маркетингової політики підприємства на рівень конкурентоспроможності / П.Г.Перерва, С.Nagi, Szabolcs Nagy, Т.О.Кобієлієва// Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. — Харків : НТУ "ХПІ", 2018. — № 15 (1291). — С. 89-94.
10. Nagy, Szabolcs Estimation of economic efficiency of power engineering / S. Nagy, M. Sikorska, P. Pererva // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток : матеріали 10-ї Ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2018 р. — Харків : ХНУБА, 2018. — С. 3-6.
11. Pererva, P.G. Technology transfer / P. G. Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
12. Nagy, Szabolcs Current evaluation of the patent with regarding the index of its questionnaire / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами : матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р. — Київ : НАУ, 2018. — С. 21-22.
13. Nagy, Szabolcs Monitoring of innovation and investment potential of industrial enterprises / S. Nagy, P. Pererva // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2018 р. — Харків : ХНАДУ, 2018. — С. 88-89.